

ВИВЧЕННЯ СТАНУ СФОРМОВАНOSTІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ У ГАЛУЗІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Криворізький державний педагогічний університет

Анотація

За аналізом результатів педагогічного експерименту вивчено стан інформаційної культури та інформаційної грамотності майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. Теоретично обґрунтовано напрями формування інформаційної культури майбутніх інженерів-педагогів та визначено методи діагностики її компонентів у навчально-пізнавальній діяльності.

Ключові слова: інформаційна культура, інформаційна грамотність, майбутній інженер-педагог у галузі харчових технологій, педагогічний експеримент.

Abstract

According to the analysis of the results of the pedagogical experiment, the state of information culture and information literacy of future engineers-teachers in the field of food technologies was studied. The directions of formation of information culture of future engineers-teachers are theoretically substantiated and methods of diagnostics of its components in educational and cognitive activity are defined.

Key words: information culture, information literacy, future engineer-teacher in the field of food technologies, pedagogical experiment.

Реформування освітнього процесу на сучасному етапі розвитку держави передбачає гуманізацію відносин у системі «викладач-студент», удосконалення загальної та інформаційної культури майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. Згідно з теоретичними положеннями, що розкривають зміст, структуру та механізми формування інформаційної культури майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій навчання зазначимо, що це складний, динамічний та керований процес. Вивчення конкретних заходів щодо формування інформаційної культури здобувачів вищої освіти зумовлене: пошуком причин, що негативно впливають на рівень їх інформаційної готовності; виявленням педагогічних умов, які мають позитивний вплив на динаміку сформованості інформаційної культури студентів інженерно-педагогічних факультетів у процесі фахової підготовки.

Дослідження динаміки складного явища, яким є інформаційна культура майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій, визначення факторів і умов, що позитивно впливають на рівень розвитку, вимагає вивчення первинного стану цього явища у практиці вищої школи. У зв'язку з цим, основними завданнями експериментального дослідження є такі:

- виявити рівень сформованості інформаційної культури майбутніх інженерів-педагогів;
- теоретично обґрунтувати напрями формування інформаційної культури майбутніх інженерів-педагогів та визначити методи діагностики її компонентів у навчально-пізнавальній діяльності;
- розробити та реалізувати дослідно-експериментальну програму щодо формування інформаційної культури майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій засобами фахової підготовки;
- експериментально перевірити ефективність педагогічних умов, що позитивно впливають на формування інформаційної культури майбутніх інженерів-педагогів.

Мета і завдання дослідження визначили необхідність застосування різних методів, серед яких важливе місце посів педагогічний експеримент, що мав три етапи: констатувальний, формувальний та контрольний, на якому здійснювалося співставлення результатів констатувального та формувального

етапів педагогічного експерименту.

Використовувалися такі методи дослідження: анкетування студентів і вчителів; спостереження за організацією комп'ютерної діагностики здобувачів вищої освіти і педагогів; вивчення навчальних програм закладу вищої освіти, концепцій комп'ютеризації освітнього процесу; робочих програм навчальних дисциплін, що викладаються на інженерно-педагогічних факультетах; моделювання; тест, що вимірює Інтернет-грамотність; опитувальник, за допомогою якого вимірюється емоційно-ціннісна і поведінкова складова інформаційної культури через поєднання відкритих і закритих питань.

Констатувальний етап педагогічного експерименту проводили на базі Криворізького державного педагогічного університету, Дніпропетровського обласного інституту післядипломної освіти, Одеського національного університету імені І. Мечникова, Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, Херсонського державного університету, Державного професійно-технічного навчального закладу «Криворізький центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівельної галузі». В експерименті брали участь студенти технологічних факультетів. Констатувальний експеримент проводився протягом 2-х років, охоплював 1200 студентів і 165 вчителів. Його мета – виявити вихідний рівень сформованості інформаційної культури майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій, визначити рівень сформованості інформаційної культури як показника професіоналізму в майбутніх учителів та суперечностей між потенціалом інформаційної культури і необхідністю її формування.

У програмі констатувального експерименту вирішувалися такі завдання:

- вивчення вихідного рівня сформованості інформаційної культури в учасників експерименту;
- виявлення чинників та причин, що впливають на низький рівень розвитку інформаційної культури;
- виявлення суперечності між потенціалом фахової підготовки і його практичною реалізацією;
- розроблення дослідно-експериментальної програми формування інформаційної культури.

Виходячи з проведеного констатувального дослідження, серед здобувачів вищої освіти домінують середній (45,1 %) та (43 %) низький (42,7 %) та (45,8 %) рівні інформаційної культури. Переважає незначний відсоток студентів підготовлених для використання інформаційних технологій в процесі навчання фахових дисциплін, що свідчить про низький рівень сформованості інформаційної культури й інформаційної грамотності.

Під час дослідження було з'ясовано, що процес формування інформаційної культури займає далеко не пріоритетне місце у фаховій підготовці студентів інженерно-педагогічних факультетів саме через недостатню розробку її змістової сторони й методичного забезпечення, які б відбивали як теоретичні, так і практичні аспекти досліджуваної проблеми, пропонували б конкретну технологію, яка б мала на меті формування інформаційної культури майбутніх учителів.

Висновки. Результати констатувального етапу експерименту дозволили дійти висновків:

- студенти інженерно-педагогічних факультетів не мають чіткого уявлення про сутність, зміст, структурні компоненти, показники та рівні вияву інформаційної культури;
- рівень інформаційної культури студентів низький, процес її формування в системі фахової підготовки не є цілеспрямованим та систематичним;
- фахова підготовка студентів не сприяє певною мірою процесу формування інформаційної культури майбутніх учителів.

Таким чином констатуємо, що в практиці вищої школи мають місце очевидні суперечності між потенціалом фахової підготовки здобувачів вищої освіти і його практичною реалізацією, між постійно зростаючим інтересом майбутніх учителів до процесу формування основних показників інформаційної культури й застарілими формами фахової підготовки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбатюк, Р. М. (2008) Розвиток графічних компетенцій у майбутніх інженерів-педагогів. *Молодь і ринок*. № 6 (41). С. 71–76.

Горбатюк Роман Михайлович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри машинознавства і транспорту, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, gorbaroman@gmail.com.

Волкова Наталія Валентинівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та методики технологічної освіти, Криворізький державний педагогічний університет, volkovanatali1802@gmail.com